

2 - 4 h

Lanškrounsko - Zemská koruna/Land's crown/Landeskrone/Ziemska korona

Stopy času na Lanškrounsku

Traces of time in the Lanskrout region/Spuren der Zeit im Kreis Lanškroun/
Ślady czasu w okolicach LanškrounaRenesanční radnice Lanškroun - Hostinec Krčma - Mladějovské hradisko - Lázek, turistická chata s rozhlednou - Lidová architektura
Renaissance Town Hall Lanškroun - Krčma In Lanškroun - Site of an settlement in Mladějov - Lázek, chalet and lookout tower - Folk Architecture
Renaissance Rathaus Lanškroun - Gasthaus Kretscham - Mladějovské hradisko, Burgstätte - Lázek, Baude und Aussichtsturm - Volksarchitektur
Renesansowy ratusz Lanškroun - Gospoda „Krčma” - Mladějovské hradisko, Szczątki grodu - Lázek, chata z wieżą widokową - Architektura ludowa

► Renesanční radnice Lanškroun /1/

Na volné ploše náměstí byla v letech 1581 - 1582 postavena radnice. Inspirátorem stavby byl kníže Vratislav z Pernštejna. Pro dofinancování stavby bylo umožněno městu Lanškroun stát se výhradním dodavatelem soli a vína na celém Lanškrounsku. Budova vystavěná v renesančním slohu byla původně bez věže s dvojitou sedlovou střechou. Vnější zdi byly omítnuty vápennou maltou a byly zdobeny psaníčkovou technikou (sgrafity) po vzoru dalších staveb Vratislava z Pernštejna - zámku v Litomyšli a Pardubicích. Jednopatrová původní budova má dva portály.

Severovýchodní portál je zdobený diamantovou rustikou, na níž jsou do kamene vtěsnány čtyři erby (levý patří majiteli lanškrounského panství Vratislavu Nádhernému z Pernštejna, druhý erb Vratislavově manželce Marii Manrique de Lara z významného španělského rodu, pravý erb je znak města Lanškrouna). Jihozápadní kamenný portál zdobí tři erby. Nad středním, městským erbem byl po převzetí Lanškrouna do poddanství Lichtenštejny vtěsnán jejich erb.

Za třicetileté války byla radnice poškozena. Při opravě v r. 1660 byly na věž umístěny hodiny a odbíjecí zařízení od kováře z Dobrušky.

Strážnice, která byla na radnici umístěna r. 1818, sloužila později jako učebna pro rozšířenou školu (3. třída normální školy a první třída „gramatiky“). Po renovaci v roce 1830 byly na radnici zřízeny byty pro prvního radního a pro kancelistu a černá spílká v přízemí, která dosud sloužila městskému pivovaru, byla přebudována na kancelář městského výběrčího daní.

Od r. 1849 na radnici sídlil v pronájmu okresní soud. Krátce byl na radnici také okresní úřad, ale nedostačující prostory přinutily r. 1870 okresní úřad k přestěhování. Roku 1859 byla na náklady c. k. erára radnice opravena a získala šindelovou střechu a jednoduchý trojúhelníkový empírový štít.

Generální rekonstrukce radnice (1986 - 1996) vrátila radnici původní renesanční podobu, včetně dvojice sedlových střech. Radnice se vrátila k původnímu poslání a je sídlem Městského úřadu Lanškroun.

Kontaktní údaje:

Adresa: Městský úřad Lanškroun

Náměstí J. M. Marku 12, 563 01 Lanškroun

Tel.: 465 385 111, web: www.lanskrout.cz

Provozní doba: všechny úřední hodiny Městského úřadu Lanškroun:

Po: 8:00 - 11:00 a 12:00 - 17:00, St: 8:00 - 11:00 a 12:00 - 17:00

► Hostinec Krčma /2/

Dnešní podoba je z 2. pol. 18. století. První písemná zmínka o existenci krčmy a krčmářů Vaňkových je z roku 1568, roku 1643 je jmenována mezi domy prohledávanými švédskými husary. Po staletí byla lanškrounským společenským střediskem. Zůstala oblíbenou zájezdní hospodou. Za nejstarší část hostince lze považovat dochovaný sklep s masivním kamenným portálem, jehož vzhled odpovídá době první písemné zmínky, tedy polovině 16. století. Částečně roubená budova je postavená širší stranou do náměstí. Uprostřed je představeno dřevěné podlaží na dřevěných sloupech s pásky. Ve středu nad ním je vysazeno patro o třech osách. Nad částí vpravo je roubený špýchar. Nejzajímavějším stavebním prvkem je roubená vysunutá světnička, které se také říká křížová. Světnička sloužila k ubytování hostů a je vestavěna kolmo do střechy v podélné ose průčelí objektu nad vstupem. Je charakteristická zejména pro oblast Podkrkonoší a ve východočeském regionu pro zájezdní hostince.

► Krčma In Lanškroun

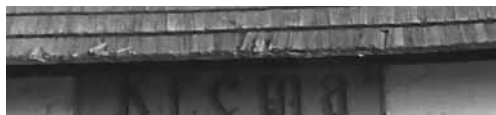
Today's appearance dates back to the second half of the 18th century and the actual inn is referred to as early as 1643, when Krčma was listed among the houses searched by Swedish Hussars. For centuries it was a Lanškroun community centre. It has remained a popular roadhouse. It is partially a timber structure, built with the wider side into the square. In the middle there is a jutting wooden pillared arcade with strips. On top of the middle of the arcade sits a one-storey structure with three axes of symmetry. Above the storey on the right stands a wooden granary.

► Gasthaus Kretscham

Die heutige Form aus der 2. Hälfte des 18. Jahrhunderts wird bereits 1643 erwähnt, als der Kretscham unter den Häusern genannt wird, die von schwedischen Husaren durchsucht wurden. Jahrhundertlang war er Mittelpunkt des gesellschaftlichen Lebens in Lanškroun. Er blieb ein beliebtes Ausflugslokal. Das Gebäude ist teilweise gezimmert und wurde mit der schmaleren Seite zum Marktplatz hin errichtet. Mittendrin befindet sich umgebauter hölzerner Laubengang auf Holzpfählen mit Bändern. In der Mitte darüber ist eine Etage über drei Achsen ausgehängt. Über dem rechten Teil befindet sich ein Holzspeicher.

► Gospoda „Krčma”

Dzisiejszy wygląd z drugiej połowy XVIII wieku wzmiankowany jest już w 1643 roku, kiedy to „Krčma” („Karczma”) wymieniana jest pośród domów przeszukiwanych przez szwedzkich huzarów. Przez wieki była ona ośrodkiem życia towarzyskiego Lanškrounu. Pozostała lubiana gospoda zajazdowa. Budynek ma w części konstrukcję zrębową, zbudowany jest szerszą stroną ku rynkowi. Pośrodku zbudowano drewniane arkady na drewnianych kolumnach z wiązaniami. W środku, nad nimi osadzono piętro z trzema osiami. Nad częścią po prawej stronie znajduje się zrębowy spichlerz.

► Mladějovské hradisko /3/

Mladějovské hradisko - též mladějovský týn (týniště), protože takové bylo označení pro středověké opevněné sídlo - neslo v 11. - 12. století staroslovanské hradisko. Na týnu u Mladějova stával rodový hrad Mladějovského z Mladějova, který byl roku 1372 jmenován moravským zemským notářem. Týn se nachází na horském výběžku Hřebečského hřbetu (591 m n. m.), který ze tří stran strmě spadá do Lanškrounské kotliny. Ze západu chránil přístup k hradisku hluboký příkop. Na sklonku 13. a ve 14. století kraj trpěl pod nájezdy loupeživých rytířů a počátek obnovy až trestné výpravy, které poslal český král. Sídla svěvalných pánů při nich byla srovnána se zemí. Do současnosti se tak z hradku zachovaly jen hradbové vyvýšeniny a solva patrně stopy staveb v terénu. Sousední severní vrch Mirand (640 m n. m.) je spojený s pověstí o nešťastné lásce a smrti dcery rytíře z mladějovského týna. Na svazích jižnějšího Mladějovského vrchu (647 m n. m.) zase najdeme jednu z nejrozsáhlejších lokalit volně rostoucího tisu červeného ve střední Evropě, v podhradí pak technickou zajímavost - úzkorozchodnou trať s nabídkou vikendových výletů vláčkem.

► Site of an settlement in Mladějov

The remains of a small medieval castle on the site of a Slavonic settlement

This site of an ancient settlement in Mladějov is to be found on the Hřebečov ridge (591 m). A Slavonic settlement was in the 11th and 12th centuries; later there was a feudal castle. Only fortification ruins and traces of buildings in the field have remained to the present time. One of the largest areas of yew trees in Central Europe can be found on the hillsides of the neighboring Mladějov hill.

► Mladějovské hradisko - Burgstätte

Überbleibsel einer mittelalterlichen Burg an der Stelle der altslawischen Burgstätte

Mladějovské hradisko trug im 11. - 12. Jahrhundert eine altslawische Burgstätte, später dann stand hier auf einem Bergvorsprung auf dem Bergrücken von (591 m ü. d. M.) eine Stammburg. Bis heute blieben die Bürgerhöhen und Spuren der Bauten im Terrain erhalten. Auf den Abhängen der benachbarten Höhe Mladějovského vrchu finden wir eine der weillufigsten Lokalitäten frei wachsender roter Eiben in Mitteleuropa.

► Mladějovské hradisko - Szczątki grodu

Szczątki grodu średniowiecznego w miejscach, gdzie pierwotnie znajdował się gród starosłowiański W XI i XII wieku w miejscach Mladějovské hradisko znajdują się gród starosłowiański, w późniejszym okresie na górkim występie Hřebečovského hřbetu (591 m n.p.m.) znajdował się zamek rodowy. Do chwili obecnej dochowały się wzniesienia ze szczątkami murów obronnych oraz ślady budowli w terenie. Na zboczach sąsiedniego wzgórza Mladějovský vrch można zobaczyć jedno z najbardziej rozległych miejsc w Europie środkowej, w których rośnie cis czerwony.

▶ Renaissance Town Hall Lanškroun

The town hall was built on the empty spot on the square in 1581-1582. The building was designed in the Renaissance Style and originally was without a tower and with a double saddle roof. The external walls were covered with lime mortar and were decorated with envelope shaped sgraffiti. The original one-storey building has two portals. The north-eastern portal is decorated with diamond rustic work where four coats of arms are engraved in stone. The south-western stone portal is decorated with three coats of arms. Above the middle town crest, the Lichtenstein Family had their coat of arms engraved after they had taken over Lanškroun into vassalage. In the course of the Thirty-year's War the town hall was damaged. During the repair in 1660, a clock together with a striking device produced by a smith from Dobruška was placed on the tower.

The general reconstruction of the town hall (1986-1996) returned it to its original Renaissance appearance, including a pair of saddle roofs. The town hall went back to its former function and has become a seat of the Lanškroun Municipal Authority.

▶ Renaissance Rathaus Lanškroun

Auf einer Freifläche des Marktplatzes wurde 1581-1582 das Rathaus errichtet. Das ursprünglich im Renaissancestil erbaute Gebäude hatte anfangs keinen Turm mit doppeltem Giebeldach. Die Außenmauern wurden mit Kalkmörtel verputzt und mit einer Kratzputztechnik (Sgraffito) verziert. Das eingeschossige ursprüngliche Gebäude hat zwei Portale. Das nordöstliche Portal ist mit einer Diamantrüstika geschmückt, in die in den Stein vier Wappen gehauen sind. Das südwestliche steinerne Portal schmücken drei Wappen. Über dem mittleren, dem Stadtwappen wurde nach der Übernahme von Lanškroun in die Untertänigkeit der Liechtensteiner deren Wappen gehauen.

Während des Dreißigjährigen Krieges wurde das Rathaus beschädigt. Bei der Reparatur 1660 wurde von einem Schmied aus Dobruška auf dem Turm eine Uhr mit Stundenschlag eingebaut. Mit der Generalkonstruktion (1986-1996) erhielt das Rathaus seine ursprüngliche Renaissancegestalt, einschließlic des doppelten Giebeldachs zurück. Das Rathaus erfüllt nunmehr wieder seinen ursprünglichen Zweck und ist Sitz des Stadtrats von Lanškroun.

▶ Renesansowy ratusz Lanškroun

Na rynku w latach 1581-1582 zbudowano ratusz w stylu renesansowym. Budynek, z podwójnym dachem dwuspadowym, początkowo nie miał wieży. Jego mury otynkowano wapienną zaprawą i ozdobiono techniką sgraffitti. Jednopiętrowy niegdyś budynek ma dwa portale: północnowschodni ozdobiony jest diamentową rustyką, w której kamieniu wyciosane są cztery herby, a południowozachodni, kamienny, zdobią trzy herby. Po przejęciu Lanškrounu pod panowanie Lichtensteinów nad środkowym, miejskim herbem wyciosano ich herb.

Podczas wojny trzydziestoletniej ratusz został uszkodzony. W czasie remontu w 1660 roku na wieży umieszczono zegar wraz z mechanizmem wybijającym godziny. Było to dzieło kowala z Dobruški.

W wyniku generalnego remontu (1986-1996) ratuszowi przywrócono renesansowy wygląd, w tym również parę dwuspadowych dachów. Ratusz zaczął pełnić swoją pierwotną funkcję, obecnie mieści się w nim siedziba Urzędu Miejskiego Lanškroun.

▶ Lázeček, turistická chata s rozhlednou /4/

Lázeček (714 m n. m.) je nejvyšším vrchem Zábřežské vrchoviny. Spadá strmým svahem na sever do údolí Hranického potoka, jižní svahy k obci Strážná jsou mírnější. Výrazný vrch v podhůří orlické a jesenické oblasti je tvořen pararulami zábřežského krystalinika. Čistou přírodu dokládají blízká chráněná území: V dole, Selský potok, Selský les, přírodní park Březná. Název zřejmě pochází od polí-lázů, které vznikly vypálením lesu.

Původní dřevěná rozhledna byla postavena poč. 20. stol. Nabízí široký rozhled na výběžky Orlických hor, Podorlickou pahorkatinu, Hrubý Jeseník a podhůří Jeseníků i do úrodné Hané v dálí. V r. 1933 byla vystavěna nová zděná Reichlova chata s rozhlednou a výletním hostincem. Nedaleko chaty stojí pomník obětem protinacistického odboje za 2. světové války. Lázeček je nejen místem setkávání turistických tras, ale především lidí.

Kontakt:

Tel.: 777 576 911

Otevírací doba: červen – září: Po – Ne 9:00 – 18:00

Vstupné: plně 25 Kč, snížené 20 Kč

▶ Lázeček - chalet and look out tower

Lázeček (714 m above sea level) is the highest peak of Zábřežská vrchovina (Highlands). It slopes steeply north into the valley of Hranický potok (Stream), the southern slopes declining towards Strážná village are gentler. A pronounced hill in the foothills of the Orlické and Jesenické Mountains consists of paragneiss of Zábřežská crystalline complex. The unspoiled nature is proven by the occurrence of protected areas close by: V dole, Selský potok (Stream), Selský les (Forest), Březná Nature Park. The name was probably derived from a special Czech word for fields, which were created by slashing and burning – "lazy". The original wooden viewing tower was built in the early 20th century. It offers a wide view of the scenery of the Orlické Mountains, Podorlická pahorkatina (Hills), Hrubý Jeseník (Mountains) and Jeseníky foothills as far as fertile Haná in the distance. In 1933 a new brick building, called Reichl's Chalet, with a viewing point and a pub were erected. Not far from the chalet stands a monument to victims of the resistance against Nazis during World War II. Lázeček is not only a place where tourist routes join, but mainly a gathering spot for people.

▶ Lázeček - Baude und Aussichtsturm (714 m ü. NN)

Der Lázeček (714 m ü. NN) ist die höchste Erhebung des Hohenstädter Berglandes. Er fällt mit einem steilen Hang nach Norden in das Tal des Bachs Hranický potok, die Südhänge zur Gemeinde Strážná sind sanfter. Dieser markante Berg im Adler- und Altvatergebirgsvorland wurde durch Paragneise des Hohenstädter Kristalline geformt. Die saubere Natur belegen die nahen Naturschutzgebiete: V dole, Selský potok, Selský les, Naturpark Březná. Der Name Lázeček stammt wahrscheinlich von Fluren – „laz“ genannt, die durch Brandrodung entstanden sind. Der ursprüngliche Holzturm wurde Anfang des 20. Jahrhunderts errichtet. Er bietet eine weite Aussicht auf die Ausläufer des Adlergebirges, das Hügelland des Adlergebirgsvorlands, das Hohe Gesenke und das Altvatergebirgsvorland sowie in die fruchtbare Hanna-Ebene in der Ferne. 1933 wurde die neue Reichl-Hütte mit einem Aussichtsturm und einer Ausflugsstätte errichtet. Unweit der Gebirgshütte steht ein Denkmal für die Opfer des antifaschistischen Widerstands während des Zweiten Weltkriegs. Lázeček ist nicht nur ein Ort, wo sich Wanderwege kreuzen, hier begegnen sich vielmehr die Menschen.

▶ Lázeček - chata z věží widokową

Lázeček (714 m n. p. m.) to najwyższy szczyt masywu Zábřežská vrchovina. Opada stromym zboczem ku północy w dolinę Potoku Hranický, której zbocza kierujące się ku miejscowości Strážná są łagodniejsze. O nieskazanej przyrodzie świadczą pobliskie obszary chronione: V dole, Selský potok, Selský les, park przyrodniczy Březná. Nazwa pochodzi prawdopodobnie od pól – pogorzeliisk (w jęz. czeskim lazy), powstałych w wyniku wypalania lasów. Drewniana początkowo wieża widokowa została zbudowana na początku XX wieku. Można z niej podziwiać szeroki widok na szczyty Gór Orlickich, Wierchowinę Podorlicką, Hrubý Jeseník i przedgórze Jeseníków, aż do urodzajnego regionu Haná w oddali. W 1933 roku zbudowano nowe murowane schronisko Reichlova chata z wieżą widokową oraz gospodę turystyczną. W pobliżu schroniska stoi pomnik poświęcony ofiarom antynazistowskiego ruchu oporu w czasie drugiej wojny światowej. Lázeček to miejsce nie tylko zbiegu szlaków turystycznych, ale przede wszystkim spotkań ludzi.

▶ Lidová architektura

Regionem Lanškrounsko procházela nejen historická česko-moravská hranice, ale setkávala se tu česká kultura Podorlicka v severovýchodní, hornatější krajíně s vlivy německé jazykové enklávy Hřebečsko (Schönhengstgau), které jsou patrné zejména v Lanškrounské kotlině.

Zatímco podorlická architektura dává často přednost dřevěnkám se zdobenými lomenicemi, hřebečský selský dvůr navazuje na francý typ stavby s obdélníkovým obytným domem a uzavřeným dvorem.

▶ Folk Architecture

A meeting of the cultures of Podorlicko and Hřebečsko. The Lanškroun region is situated on the historical Bohemian – Moravian border; moreover, the impacts of the Czech culture of Podorlicko in the northern hilly countryside and the impacts of the German language enclave of Hřebečsko (Schönhengstgau), especially in Lanškroun valley, intersect here.

▶ Volksarchitektur

Kulturtreffen der Kreise Podorlicko und Hřebeč Die Region Lanškroun liegt nicht nur an der historischen böhmisch-mährischen Grenze, sondern hier treffen auch die Einflüsse der tschechischen Kultur des Kreises Podorlicko in der nördlichen, reicherer Region – und die Einflüsse der deutschsprachigen Enklave des Kreises Hřebeč (Schönhengstgau), insbesondere im Kessel von Lanškroun aufeinander.

▶ Architektura ludowa

Spotkanie kultur Podorlicka i Hřebečska. Region Lanškrounsko znajduje się nie tylko na historycznej granicy czesko-morawskiej, ale spotykają się tu także wpływy czeskiej kultury rejonu Podorlicka w północnej, górzystej części kraju – oraz wpływy niemieckiej enklawy językowej rejonu Hřebečska (Schönhengstgau) w szczególności w kotlinie Lanškrounskiej.

▶ Dům zvaný Piáno - Lanškroun /6/

Tento dům stojí na místě, kde po celá staletí stávala horní městská brána. Když byla tato brána zbourána, byl z jejich zbytků postaven dům Piáno. Jeho tvar byl zřejmě ovlivněn nevelkým a ostře se zužujícím pozemkem, ale také hudební inspirací. Původně renesanční budova byla barokně upravena po roce 1750.

Patrový dům na nepravidelném půdorysu (ve tvaru piána) s patrem vysazeným na pěti kamenných volutových krakorcích, esovitě vykrojených. Mezi krakorci jsou ploché klenby. Patro do ulice 28. října členěno v omítce. Na rozích rustika, kolem oken zalamované rámy, nad nimi římsové nástavce.

▶ The House called the Piano Lanškroun

This house is situated on the spot where for centuries the upper town gate used to stand. When this gate was demolished, the Piano House was built from its remnants. Its shape was probably influenced by a small and sharply narrowing plot, but also musical inspiration. The former Renaissance building was adapted in the Baroque Style after 1750.

▶ Ein Haus namens Piano

Dieses Haus steht an einer Stelle, wo jahrhundertlang das obere Stadttor stand. Als dieses Tor abgerissen wurde, errichtete man aus dessen Resten das Haus Piano. Seine Form war offensichtlich von dem nicht sonderlich großen und extrem schmaler werdenden Grundstück beeinflusst, aber auch musikalisch inspiriert. Das ursprüngliche Renaissancegebäude wurde 1750 im Barockstil umgebaut.

▶ Dom zwany "Pianino"

Dom ten stoi w miejscu zajmowanym przez wiele stuleci przez górną bramę miejską. Gdy zburzono bramę, z pozostałości po niej zbudowano dom, zwany „Pianino” („Piáno”). O jego kształcie zadecydowała prawdopodobnie konieczność dostosowania się do niewielkiej i gwałtownie zężającej się działki. Choć można się także doszukiwać inspiracji muzycznej. Początkowo renesansowy budynek został przebudowany w stylu barokowym po 1750 roku.

Infocentrum Lanškroun, tel/fax: (+420) 465 320 007

www.lanskrounsko.eu

Dovolená na Lanškrounsko - A máte všude blízko!
Projekt je spolufinancován
Evropskou unií a Pardubickým krajem.

Dobrovolný svazek obcí
Lanškrounsko © 2007
Zpracoval: KAM info s.r.o.